

بهای تمام شده کالای فروش رفته چیست و چگونه محاسبه می شود؟

در این مقاله از سایت حسابداری میزان به بررسی مفهوم بهای تمام شده کالای فروش رفته و فرمول محاسبه آن می پردازیم و هدف از محاسبه بهای تمام شده کالا را شرح می دهیم.

بهای تمام شده کالای فروش رفته چیست؟

بهای تمام شده عبارت است از منابع صرف شده برای تحصیل یک منبع دیگر که این منبع جدید دارای منافع متصور آتی است. این تعریف در واقع تعریف "دارایی" است که براساس ارتباط مستقیم علت و معلولی (در مورد موجودی های کالا) و یا براساس تخصیص منظم و منطقی (مانند استهلاک دارایی های ثابت مشهود) به سود و زیان دوره منظور می گردند و تا زمانی که منافع مورد انتظار از آن ها حاصل نشده است، به عنوان دارایی در ترازنامه نشان داده می شوند. هدف دار بودن، ارادی بودن، داشتن قابلیت کنترل، خوشایند بودن و داشتن منافع آتی و طبقه بندی به عنوان دارایی در ترازنامه، از ویژگی های بارز بهای تمام شده است.

در واقع «بهای تمام شده کالای فروش رفته» هزینه ایجاد محصولاتی است که یک شرکت به فروش می رساند؛ بنابراین تنها، هزینه هایی لحاظ می شوند که به صورت مستقیم به تولید محصولات مربوط هستند و در این فرایند، هزینه های غیرمستقیم – مثل هزینه های توزیع، فروش و بازاریابی مدنظر قرار نمی گیرد.

انواع حسابداری بهای تمام شده کالا

صورت سود و زیان موسسات تولیدی مشابه صورت سود و زیان موسسات بازرگانی است اما یک تفاوت محتوایی باهم دارند و آن، این که به دلیل انجام عملیات اضافی برای تولید مواد اولیه به کالای ساخته شده در موسسات تولیدی، نحوه محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته در این گونه موسسات متفاوت از موسسات بازرگانی است. صورت سود و زیان متکی به جداول بهای تمام شده کالای فروش رفته، بهای تمام شده کالای ساخته شده و بهای تمام شده مواد مصرف شده است که در ادامه مورد بحث قرار می گیرد.

- بهای تمام شده کالای فروش رفته
- بهای تمام شده کالای ساخته شده

در هر دو سیستم دائمی و ادواری شمارش فیزیکی مقدار شمارش شده را برای تعیین بهای تمام شده موجودی کالا یا بهای تمام شده موجودی کالای آخر دوره در اختیار قرار می دهد. برای محاسبه بهای تمام شده موجودی کالا، مقدار کالای موجود، در بهای تمام شده واحد ضرب می شود.

بهای تمام شده موجودی کالا = بهای تمام شده واحد * مقدار کالای موجودی

نحوه محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته

(بهای تمام شده کالای فروش رفته) در صورت سود و زیان ظاهر می شود و می تواند برای محاسبه حاشیه سود ناخالص شرکت از درآمد کسر شود. هنگام فروش کالای ساخته شده، بهای تمام شده کالای فروش رفته، از حساب موجودی کالای ساخته شده به حساب قیمت تمام شده کالای فروش رفته منتقل، تا در پایان دوره به خلاصه حساب سود و زیان انتقال یابد.

موسسات بازرگانی معمولاً در شکل و محتوای کالای خریداری شده تغییری نمی دهند، بلکه کالاهای خریداری شده را به همان شکل اولیه می فروشند. اما موسسات تولیدی مواد اولیه را خریداری کرده و آن را تغییر شکل داده و به محصول تبدیل نموده و سپس به فروش می رسانند. بنابراین تفاوت اصلی فعالیت های موسسات بازرگانی با موسسات تولیدی در فعالیت اضافی است که موسسات تولیدی برای تبدیل مواد اولیه به کالای ساخته شده انجام می دهند. در زیر جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته برای یک موسسه بازرگانی و یک موسسه تولیدی با یکدیگر مقایسه شده اند.

	موسسه بازرگانی.....
	جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته
	برای دوره مالی منتهی به .....
	موجودی کالای اول دوره
*	
*	خرید

*	بهای تمام شده کالای آماده برای فروش
(*)	موجودی کالای پایان دوره
*	بهای تمام شده کالای فروش رفته

برای موسسات تولید جدول بهای تمام شده به شکل زیر است:

	موسسه تولیدی.....
	جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته برای دوره مالی منتهی به .....
*	موجودی کالای ساخته شده اول دوره
*	بهای تمام شده کالای ساخته شده
*	بهای تمام شده کالای آماده برای فروش
(*)	موجودی کالای ساخته شده پایان دوره
*	بهای تمام شده کالای فروش رفته

همانطور که ملاحظه می شود، فقط سطر دوم این دو جدول با یکدیگر تفاوت دارند و در موسسات تولیدی، به جای خرید، بهای تمام شده کالای ساخته شده مورد استفاده قرار گرفته است. در موسسات تولید قبل از محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته باید بهای تمام شده کالای ساخته شده محاسبه گردد. برای محاسبه بهای تمام شده کالای ساخته شده آشنایی با انواع موجودی ها در موسسات تولیدی ضروری است.

عوامل موثر روی بهای تمام شده کالای فروش رفته

عوامل موثر بهای تمام شده کالا یا خدمت، عبارت است از هزینه‌هایی که به طور مستقیم یا غیر مستقیم برای کالای فروش رفته به مصرف می‌رسند. این هزینه‌ها می‌توانند شامل هزینه فروش و توزیع، دستمزد و .. باشد. عوامل موثر بر روی بهای تمام شده کالای فروش رفته را می‌توان به صورت زیر طبقه بندی کرد

- ۱- هزینه های ثابت : به حجم فعالیت بستگی ندارند - مانند اجاره کارگاه
- ۲- هزینه های متغیر : به حجم فعالیت بستگی دارند - مانند هزینه های توزیع فروش
- ۳- هزینه های مختلط : بخشی از هزینه های ثابت و متغیر - مانند قبوض
- ۴- هزینه های نیمه متغیر : هزینه هایی که با یک نسبت ثابت افزایش پیدا نمی کنند - مانند هزینه آموزش پرسنل
- ۵- هزینه های نیمه ثابت : با افزایش سطح فعالیت بصورت متناوب افزایش پیدا می کنند. - مانند هزینه استهلاک ماشین آلات

هدف از محاسبه ی بهای تمام شده کالای فروش رفته

حسابداری بهای تمام یک ابزار بسیار مهم در اختیار مدیریت به شمار می رود زیرا مدیران با استفاده از آن می توانند بهای تمام شده کالاهای خریداری شده یا فروش رفته را محاسبه کنند. هدف از محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته را می توان بصورت زیر بیان نمود.

- کنترل دقیق مدیران بر روی هزینه های تولید- مانند خرید مواد اولیه، هزینه استفاده از ماشین آلات، دستمزد پرسنل و ..
- با کاهش هزینه های سازمانی، افزایش بهره وری و ارتقاء سطح انگیزه پرسنل فراهم می شود.

گزارشات دقیق از هزینه ها و سود شرکت راه را برای تصمیم گیری های مالی و مدیریتی باز می کند. به بیان دیگر بدست آوردن بهای تمام شده هر واحد محصول و محاسبه دقیق سود و یک هزینه های یک محصول و مراکز هزینه می تواند سود آوری شرکت را چندین برابر کند.